

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XXV. De Dominio, seu potius paupertate Religiosorum in particulari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

quia Clerici superflua in profanos usus convertentes peccant mortaliter contra legem naturalem iustitiæ, charitatis vel religionis ut fatentur ferè omnes, & in dubio an consuetudo contra legem sit rationabilis præ-

sumptio est pro lege, ut cum communi docet ipse *Schmaltzgr. L. 1. tit. 4. n. 8.* ob probabilitatem tamen sententiæ oppositæ tutò quis retinere potest, quod ex tali testamento vel donatione accepit.

CASUS XXV.

De dominio seu potiùs paupertate Religiosorum in particulari.

E Borius aspirans ad Religionem ex Confessario petit.

1. *Ad quid ex voto paupertatis obligentur Religiosi Prælari, invalide professi &c.* 2. *An sint Domini fama, honoris, rerum spiritualium* 3. *An superiores dare possint licentiam ad superflua & illicita.* 4. *Qualis Licentia requiratur.* 5. *An sufficiat præsumpta.* 6. *Quæ hic sit materia gravis.* 7. *An complacens sibi in divitiis peccet contra paupertatem.* 8. *An sufficiat Licentia dolo vel metu obtenta.* 9. *Vel data à superiore inferiore contra prohibitionem superioris.* 10. *Quid de manufactis vel scriptis.* 11. *Quid si res occultetur.* 12. *Vel recipiantur plures res modica.* 13. *Vel convertantur ad alium usum vel concedantur alteri.* 14. *Vel acceptetur res cum animo eam dandi pauperibus, vel letà missà amico remittatur stipendium.* 15. *Vel deponatur apud tertium aut sine Licentiâ quis prandeat alibi.* 16.

An Religioso concedi possit peculium. Pro resolut.

QUÆR. I. Ad quid Religiosi obligentur ex voto paupertatis? 1. Omnes & singuli Religiosi solenniter professi per votum paupertatis à se in perpetuum abdicarunt, non tantùm omne rei temporalis dominium sed & usum ac dispositionem independentem à voluntate superioris, ita ut nec validè nec licitè de re temporali sine consensu superioris disponere possint, ita quoad rem omnes & clarum est tum ex *Trid. Sess. 25. c. 2. de regul.* tum ex jure *Can. C. 12. q. 1. C. super c. cum ad Monast. de statu Monach.* ubi adjungitur pœna: quod si proprietates apud quemquam inventa fuerit in morte, ipsa cum eo in signum perditionis extra Monasterium in sterquilinio subterretur.

Dicitur 1. Omnes & singuli, ita etiam ipsi Prælati, Procuratores, Oeconomi, Administratores &c. si rem

T 2

quam-

quamcunque sive domestico sive extraneo largiantur, aut expendant aliter quam ordinis Statuta consuetudo aut voluntas superiorum postulat, peccant contra iustitiam & paupertatem, & si ejusmodi donatio vel alienatio sit vana, superflua aut damnosa, est ipso jure irrita & restitutioni obnoxia, quia Prælati non sunt bonorum communium Domini sed Administratores c. 2. de donat: Dicitur 2do: Solenniter professi, nam Religiosi S. J. qui tantum simplex paupertatis votum emittunt retinent dominium radicale, ita ut propter tale votum non possint quidem sine licentiâ Superiorum de suis disponere licitè, probabilius tamen possint validè, ut contra Molin. docet Sanch. L. 7. moral. c. 18. q. 2. Sed cui acquirit qui ignorans est invalidè professus? 2. Sibi & non Monasterio, quia mansit capax domini. Nec refert quod putarit se acquirere Monasterio, nam error est in substantiâ sicut si quis solvat indebitum, vel det dotem Titia extraneæ cum putet se dare nepti, quæ tamen acquisivit quæ membrum v. g. ex reclus fratris defuncti per divisionem cum aliis illa reddere tenetur, quia per errorem venit in talem participationem, e contra Monasterium restituere debet quæ ab ipso data sunt intuitu professionis, quia error est causa principalis donationis. Dicitur 3. Omnis rei temporalis hoc est pretio vel pecuniâ æstimabilis; nam Religiosi retinent dominium & jus in famam & honorem

S. Th. 2. 2. q. 186. a. 7. ad 4. item jura spiritualia eligendi, præsentandi, conferendi, beneficia possidendi, à censuris absolvendi &c. & ad talia jura acquirenda, retinenda vel recuperanda nomine suo agere non prohibentur, Navarr. Less. L. 2. c. 4. dub. 5. Dicitur 4. Omnem usum & dispositionem à voluntate seu consensu superiorum independentem, nam cum consensu superiorum non prohibentur Religiosi de temporalibus disponere, modo dispositio non sit ad usus superfluos aut statum paupertatis dedecentes, aut à regula & consuetudine ordinis non permittos, sicut enim de his ipse superior licitè disponere non potest, sic nec suis disponendi licentiam concedere. Mirand. Pelliz. Hyacinth. Donatus to. 4. tr. 13. q. 10. Reiffemb. l. 3. decret. tit. 35. ubi dicit in hoc omnes convenire, & quamvis probabile sit quod docet Lugo d. 3. n. 137. licentiam datam ad usus superfluos & illicitos esse validam, & ideo Religiosum non peccare contra paupertatem, modo non excedat statum pauperis, attamen id tantum tunc verum judico, quando ipsa religio, quæ rerum communium domina est, ob bonum commune & conservationem famæ superioris vel subditi censetur consentire, & ex hoc capite valet emptio quæ Religiosus cum licentiâ superioris emit vel acceptat superflua; magna enim in publico oriretur confusio si ejusmodi pretium vel

res cum consensu Superioris Monasterio jam acquisita deberet restitui.

QUÆR. II. Qualiter religiosus peccet contra votum paupertatis?

4. *¶. Toties peccat contra hoc votum, quoties rem aliquam pretio estimabilem, sive ex bonis Monasterii, sive aliunde acceptam, absument, retinet, occultat, permutat sine expresso, tacito vel prudenter præsumpto superioris consensu.* Ecce regulam generalem ab omnibus approbatam, quam infra ad Casus particulares applicabimus; consensus *expressus* vocatur, qui verbis, scripto vel alio signo manifestè exprimitur, *tacitus* est tolerantia Superioris, cum scilicet videt aliqua à suis accipi & expendi, absumi; & cum possit, non contradicit, aut religiosum sine viatico mittit ad studia, balnea &c. Hoc ipso tacite vel implicite dat licentiam accipiendi, & expendendi ad hoc necessaria, consensus *præsumptus* est, quem prudenter mihi persuadeo Superiorem daturum, si rogaretur vel sciret talem rem à me absumi, recipi, vel expendi, qui tamen consensus præsertim in rebus alicujus momenti locum non habet, nisi urgeat necessitas, & Superior adiri non possit; si enim præsumpta licentia semper sufficeret, Superior pro licentia nunquam esset rogandus, quod manifestè repugnat disciplinæ regulari: vel enim Superior prudenter creditur licentiam daturum, si rogaretur, & jam tum habetur

licentia præsumpta, ideoque non erit opus eam rogare; vel creditur non daturum, & stultè rogatur; si tamen sciatur Superior moraliter non esse invitum, quoad rem ipsam eo quod rogatus illam facile concederet, etsi aliquantulum ægrè ferat, non peti licentiam, talis usus non excedet peccatum veniale, ut cum communiori docet *Laym. l. 5. t. 5. c. 6. n. 4.* in dubio an superior consentiat, semper est interrogandus, si possit; fatendum tamen est Superiores magis esse invitos, si subditi sine licentia sibi usurpent res Monasterii, quàm si res aliunde datas, quia magis damnificatur Monasterium. *Nec obstat*: Quod res aliunde religiosis oblata & acceptata Monasterio peccant, nam quamvis hoc sit, quia tamen illæ res dantur intuitu religiosorum, & aliàs Monasterio sunt indubitæ, earum jactura tanti non fit, quanti earum, quæ Monasterio ex propriâ industriâ vel fundis obveniunt. Hinc etiam major requiritur materia ad peccatum mortale in usu extraneorum quàm in usu Monasterialium; ceterum in materia paupertatis ex communi sententia loquendum est, sicut in materiâ furti, ideoque Regula S. Augustini dicit *propter furios furti judicio esse condemnandos*; sicut autem in furto filii familias ad mortale requiritur materia major, ut dicam *Cal. 31. n. 3.* quàm in furto extranei, quia pater respectu filii familias est minus invitum, sic in usur-

T 3 patio-

patiove vel furto religiosi, non quod religiosus per omnia æquiparandus veniat filio, cui pater etiam superflua permittere potest, sed quod respectu religiosi major materia requiratur, quàm respectu extranei, quia Superior est minùs invitus si religiosus, quàm si extraneus res Monasterii auferat vel absumat extraneus. *Si dicas* 1. Superior ob bonum disciplinæ religiosæ tenetur esse magis invitus respectu religiosi quàm pater respectu filii. 2. Inde oritur nimia conscientiarum laxitas. 3. Superior tenetur esse magis invitus, ut religiosus peccet, cum ejus peccatum ex officio teneatur impedire & corrigere, quàm si extraneus. *R.* 1. Concedi posse totum. *R.* 2. Id verum esse si nimia conscientiarum laxitas & disciplinæ aliter non conservabilis necessitas id exigat, id autem non tenet regulariter. *Ad 2.* Ex opposito oritur nimia conscientiarum restrictio & pariter dicam conscientiam filii nimium relaxari, si sciat patrem respectu sui esse minùs invitum, item peccatum filii magis debet displicere magisque corrigi & impediri à patre, quàm peccatum extranei, ergo pater magis tenebitur esse invitus in furto respectu filii quàm extranei per consequens minor materia requiretur ad grave furtum filii quàm alterius, quod nemo admittit, dico ergo Superiorem & patrem debere esse magis invitos quoad modum & rationem peccati, quod à suis fit, & ab

ipsis corrigi debet, non autem quoad rem ipsam. Ex dictis

R. 1. *Deduces* seqq. Religiosus complacens sibi in divitiis prioris vitæ, aut dolens se eas reliquisse absque affectu vel desiderio aliquid habendi vel usurpandi independenter à voluntate Superiorum, non peccat propriè contra votum paupertatis, sicut non peccat contra votum castitatis, qui dolet se castitatem vovisse; ejusmodi tamen affectus multum adverstatur perfectioni religiosæ, & ad minimum est veniale otiositatis vel sensualitatis. 2. Licentia dolò puta falsum allegando vel verum reticendo obtenta, est invalida; neque à peccato proprietatis excusat Superioris tolerantia vel consuetudo, quam Superior difficulter v. g. sine pacis turbatione, querelâ, & murmure tollere non potest, tunc enim Superior non consentit, sed purè permittit; licentia metu vel importunis precibus extorta est quidem valida, utpote simpliciter voluntaria, attamen est contra perfectionem obedientiæ, quia non tam subjicit subditi voluntatem Superiori, quàm voluntatem Superioris subdito; Superior dans licentiam, in genere intelligitur eam dare tantum ad usus licitos non superfluos, si tamen usus in se non sit superfluus, etsi ex circumstantia fiat illicitus, non repugnat paupertati, ut si religiosus ex pecuniis ad honestam recreationem concessis cum sociis biberet ad ebrietatem,

7.

8.

tatem, vel cum scandalo in taberna publica, quia talis magis peccat quoad modum, quàm quoad rei substantiam: *Laym. n. 14. 3.* Si Superior antecedens dedit licentiam, valet etiam si ab officio discesserit, item valet licentia data à Prælato inferiore contra prohibitionem Superioris vel statutorum ordinis, nisi addita sit clausula irritans, quia Prælato inferiori per hoc non est sublata potestas ordinaria, & multa sunt prohibita, quæ tamen sunt valida *Croix l. 4. n. 115.* 4. Religiosus sine licentiâ aliquid exponens non tantùm peccat contra paupertatem, sed tenetur ipsam rem repetere, si in se vel in æquivalenti adhuc existat, quia res mansit sub dominio Monasterii. 5. Si religiosus sine licentiâ donet amico picturam à se factam vel donet librum pretiosum v. g. choralem à se conscriptum peccat contra paupertatem, quia licet religiosus sit Dominus proprii laboris & artis, tamen illud quod labore & arte acquirit, cedit Monasterio, nisi amicus subministraverit materiam, & ipse nomine amici operatus fuerit, tunc enim quamvis peccare possit contra obedientiam, si nempe id faciat contra prohibitionem Superioris, non tamen contra paupertatem; idem est de donatione reliquiarum, precum, missarum; quorum religiosus quidem est Dominus, attamen inobedientiæ crimen admittit, si de iis contra voluntatem Superiorum dis-

ponat, idem est de conceptibus notationibus, compositionibus proprio studio in chartam conjectis, hæc enim tanquam partus proprii laboris & pars vel potius imago conceptus interni probabiliter reputantur inter Spiritualia vel saltem Superiores quoad hæc non solent esse multum inviti. 6. Contra paupertatem peccat, qui res undecunque acceptas, abscondit, occultat, ne Superior sciat, auferat, aut de iis pro libitu disponat, imò etiam si rem cum licentiâ acceptam abscondat, ne Superior eam mutatâ mente tollat, est communis cum *Sporer t. 5. c. 1. n. 64.* 7. Si religiosus sine licentiâ plura modica recipiat, vel expendat usque ad materiam gravem, probabilius peccat mortaliter, quia hæc uniuntur in ratione gravis damni sicut plura parva furta *Pelliz. t. 4. c. 2. n. 35.* Ubi excipit modica esculenta, eo quod in his Superiores non videantur esse inviti quoad substantiam, sed purè quoad modum, at si hæc accrescant in grave damnum rei domesticæ, vel regularis disciplinæ, etiam in his Superiores probabilius censeri debent inviti quoad substantiam, maximè si sint minùs benigni, parci, tenaces. 8. Peccant, qui res ad certum usum concessas ad alium usum convertunt, ut si pecunias pro emendis libris vel vestibus datas ludendo, vel potando absument, item si libros, vestes, & similia sibi concessa aliis concedant, etiam ad nudum usum, vel permu-

11.

12.

13.

tent, aut accommodent; hic tamen à mortali plerumque excusat materiæ parvitas, nisi materia permutata foret pretiosa, rara, vel conjuncta cum damno Monasterii, tunc enim esset mortale, quia permutatio (idem est de mutuo) transfert rei dominium.

14. 9. Si rem ab amico præsentatam nec tibi nec Monasterio acceptes, sed intendas eam nomine dantis donare pauperi vel alteri amico cui donans jussit, vel tu donare volueris, aut etiam tibi ipsi applicare, sed petitâ prius licentiâ non peccas contra paupertatem *Sanch. Lug. d. 2. n. 54.* Ratio est, quia alteri tantum locas laborem tuum absque hoc, quod ullam rei commoditatem independentem à voluntate Superiorum desideres. 10. Si amicus tuus à Paulo accipit stipendium, ut legi faciat Missam, potes Missam legere & stipendium non acceptare, sed remittere & amicus tuus illud retinere; Ratio est, quia non teneris acceptare, sed potes Missam legere gratis, & amicus satisfecit intentioni petentis procurando Missam, ergo potest retinere stipendium illum in finem datum; idem est si lectâ Missâ ipse suscipias stipendium non animo tibi vel Monasterio acquirendi, sed nomine offerentis illud expendendi in pauperes, vel amicos, etsi offerens hoc nesciat, quia postquam legendo Missam satisfecisti ejus intentioni, certò de ejus consensu præsumere potes. 11. Si rem tibi præsentatam

non acceptes, sed deponi facias apud amicum, ut datâ opportunitate cum licentiâ Prælati eâ utaris, non es proprietarius, nec peccas, & si id facias ideo, quia pro nunc & ab hoc Superiore non confidis te accepturum veniam, quam speras accipere ex post vel ab alio; Ratio est, quia neque vis habere dominium, neque usum rei à Superiore independentem. 12. Quamvis ex communissimâ religiosus sine omni licentiâ comedens & bibens apud externos peccet contra paupertatem, rarò tamen per hoc peccat mortaliter, quia hæc materia vel censetur levis, vel Superiores, quoad rem ipsam non sunt multum inviti, cum nullum damnum inferatur Monasterio. 13. Certum est Superiorem religioso non posse peculium, vel quamcunque rem concedere irrevocabiliter, hoc enim repugnat voto substantiali paupertatis ideoque professio facta sub conditione, ut liceat habere proprium vel alicujus rei dispositionem à Superiore independentem, est ipso jure nulla *c. Monachi c. cum ad Monasterium de statu Monach.* potest tamen Prælati concedere peculium, si per peculium intelligatur portio quædam pecuniaria, religioso ad iter, studia, negotia, vel similem honestum usum assignata, item potest religioso imponi administratio villarum, prædiorum, aliorumve bonorum immobilium non suo sed Monaste-

16.

nafterii nomine revocabiliter & sub obligatione reddendæ rationis, nisi id speciali Ordinis statuto prohibeatur; imò jure antiquo poterant etiam concedi bona stabilia ad usumfructum vel usumpensionis & reditus annui ex bonis Monasterii vel parentum quibus religiosi dependenter à voluntate Superiorum in vel extra Monasterium sustentarentur, id tamen jure novo videtur correctum per *Trid. Sess. 25. c. 2. Fagn. in c. 2. de statu Monach. Hyacinth. Donat. L.*

2. *Reiffenst. à n. 5.* Quamvis contrariam consuetudinem si alicubi reperitur, non audeat damnare *Laym. n. 13.* meritò admonens Superiores ad abrogandam ejusmodi consuetudinem, modò religiosi alià vià de necessariis provideri possit, S. congregatio abominans Monasteria in quibus perfecta communitas non servatur, sæpe prohibuit ne amplius Novitii vel Novitiæ ad ejusmodi Monasteria recipiantur. Teste *Fagnan. n. 63.*

CASUS XXVI.

De dominio Communitatis religiosæ & dispositione Superiorum Officialium & Beneficiatorum.

FAbius religiosus interrogatur; Cui acquirat religiosus, apostata transiens ad aliam religionem. 2. Religiosus promotus in Episcopum vel Parochum. 3. An Monasterium succedat in omnia bona professi etiam emphyteutica feudalia; 4. An hereditas religioso relicta à Monasterio adiri possit ipso invito, vel à religioso repudiari & quid si ea conditione sit relicta, ut non ad Monasterium sed religiosum pertineat. 5. Qualiter bona Monasterii valeant alienari. 6. An Prelatus repudiare possit hereditatem vel legatum. 7. Quid circa contractus vel negligentias Officialium. Pro resol.

QUÆR. I. Cui religiosus acquirat?

R. D. *Jansen Pars I.*

R. Imò. Cùm religiosus sit incapax omnis domini, quidquid acquirit, regulariter acquirit Monasterio c. *Abbat. 18. q. 2. c. cum ad Monasterium de stat. Monach.* Qui voverunt stabilitatem in loco acquirunt illi Monasterio, in quo vota emiserunt, alii communiter Monasterio in quo non ut hospites, sed ut subditi morantur. 2. Religiosus apostata vel fugitivus acquirit Monasterio, quod deseruit, vel illi Ecclesiæ, quæ cum bonâ fide suscepit, sicut servus lucratur Domino putatio. 3. Religiosus ad aliam religionem transiens tempore novitiatus acquirit primo Monasterio, ita ut si ea, quæ ei tunc ex testamento, legato obveniunt, aut quæ proprio labore

V

bore